

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ: Німецька література першої половини ХХ століття

1. Нормативні навчальні дисципліни та практика.

1.1. Нормативні навчальні дисципліни

ВИКЛАДАЧ: Горідько Юлія Леонідівна, кандидат педагогічних наук, доцент

E-mail: yuliia.horidko@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 4 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 42 год (28 лекційних і 14 семінарських занять)

Самостійна робота слухачів курсу: 78 год.

Форма підсумкового оцінювання: іспит.

АНОТАЦІЯ

Курс «Німецька література I-ї половини ХХ століття» передбачає поглиблене вивчення німецького та австрійського модернізму. Розглядаються різні модерністські течії втілені в малих та великих прозових формах та стилях (неоромантизм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм, неореалізм, література «поточності свідомості», інтелектуальний роман, екзистенціалізм). Тут простежуються основні тенденції в оновленні прозових форм, розкриваються особливості модерністського роману в порівнянні з традиційним німецьким романом. Аналіз художніх текстів, мистецьких пошуків авторів зазначеного періоду на основі сучасних інтерпретаційних моделей враховує культурно-історичний контекст, динаміку літературного процесу, взаємодію літературних напрямків.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ:

Мета курсу – поглибити знання студентів з модерністської літератури Австрії та Німеччини; з'ясувати національну своєрідність цих літератур; розглянути індивідуальні стилі видатних німецькомовних письменників-модерністів; формувати дослідницькі вміння співставляти різні художні тексти, виявляти в них спільне та відмінне на рівні жанру та стилю.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і форми навчання	Форми оцінювання
ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати й утілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення семінарських занять 1-7.	Поточний контроль. Іспит.
ПРН-3. Застосовувати сучасні методики й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості	Лекційні заняття. Індивідуальні відповіді та групове обговорення семінарських занять 1-7.	Поточний контроль. Самостійне письмове дослідження

літературознавчого дослідження		
ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.	Семінарські заняття 1-7.	Поточний контроль. Фронтальне опитування.
ПРН-10. Здійснювати науковий аналіз літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на підставі самостійно опрацьованих даних.	Лекційні заняття. Індивідуальні відповіді та групове обговорення на семінарських заняттях 1-7.	Поточний контроль. Самостійне письмове дослідження.
ПРН-12. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних літературознавчих явищ і проблем як фахівцям, так і широкому загалу.	Лекційні заняття. Індивідуальні відповіді та групове обговорення на семінарських заняттях 1-7.	Поточний контроль. Самостійне письмове дослідження. Фронтальне опитування.
ПРН-15. Оперативно засвоювати нові теорії, концепції, прогресивні методики дослідження, що народжуються як у галузі літературознавства, так і на межі різних гуманітарних наук.	Лекційні заняття. Індивідуальні відповіді та групове обговорення на семінарських заняттях 1-7.	Поточний контроль. Самостійне письмове дослідження.
ПРН-14. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного літературного матеріалу.	Індивідуальні відповіді та групове обговорення на семінарських заняттях 3-6.	Поточний контроль.

Зміст курсу

Вступне слово

Курс покликаний поглибити знання майбутніх філологів з історії західноєвропейської літератури, мотивувати їх уважно ставитися до художнього слова, уважно працювати з модерними німецькомовними літературними текстами; узагальнюючи знання з теорії літератури, обираючи оптимальні дослідницькі підходи й методи, проводити компаративістичні дослідження; з'ясувати національну своєрідність австрійської та німецької літератури I половини ХХ ст. та вписати їх в загальноєвропейський контекст.

Тематичний план

№	Тема лекції	Кількість годин
1.	Вступ. Австрійський модернізм. Віденський модерн. Естетичний феномен літератури німецького модернізму. Вплив А.Шопенгауера, Ф. Ніцше, Г.Шпенглера на австрійську та німецьку літературу. Співіснування традиційного монологічного та сучасного поліфонічного роману.	2 год
2-4.	Імпресіонізм. Філософські та естетичні основи напряму. Категорія «переживання» як основна у літературному імпресіонізмі. Вплив імпресіонізму на творчість австрійських письменників – Артура Шніцлера, Стефана Цвейга, Гуго фон Гофманстала, Петера Альтенберга, Райнера Марії Рільке ; теоретик австрійського імпресіонізму - Герман Бар. Роман Г.Бара — «Der inwendige Garten» — «Внутрішній сад» (1927). Імпресіоністичні тенденції в ліриці німецьких письменників Герхарта Гауптмана, Детлефа фон Лілієнкрона, Ріхарда Демеля, Стефана Георга, у прозі Томаса Манна тощо.	6 год
5.	«Чорний романтизм». Густав Майрінк про Шляхи и Порятунк в "Големі", "Зеленому ликові, "Белому домініканці", в "Ангелі Західного вікна". Окультні техніки, езотеризм, містицизм письма Майрінка. Неоромантизм. Рікарда Хух.	2 год
6.	Експресіонізм. Прагнення експресіоністів до універсального, всезагального, космічного. Франц Кафка. Експресіоністські риси творчості (новели "Вирок", "Перевтілення", "Шуліка" та ін., романи "Процес", "Замок"). Тайнопис Кафки.	2 год
7.	Роберт Музіль, роман «Людина без властивостей». Концепція нового героя ХХ ст. Під впливом експресіонізму - німецькі прозаїки Генріх Манн, Альфред Деблін, Леонгард Франк ; поет, прозаїк і драматург Готфрід Бенн , поети Георг Гейм, Ельза Ласкер-Шюлер, Ернст Штадлер , ранні Бертольт Брехт і Йоганнес Р. Бехер , драматург Георг Кайзер ; австрійские поэты Франц Верфель и Георг Тракль , прозаїк и поет Макс Брод та багато інших.	2 год
8.	Література "потoku свідомості". Альфред Деблін (Німеччина) «Берлін, Олександрплац» (1929). Специфіка «потoku свідомості» Дебліна у можливості показати тертя внутрішнього і зовнішнього пластів дійсності, входження (bohren) життя у свідомість людини.	2 год
9.	Інтелектуальний роман. Філософічність, дискусійність, парадоксальність, проблемність — риси інтелектуальної прози. Томас Манн , новели "Тоніо Крюгер", "Смерть у Венеції", романи "Чарівна гора», «Доктор Фаустус»".	2 год

10.	Герман Брох. Роман «Смерть Вергілія». Особливості «поліісторичного» роману Броха та його «теорія цінностей». Християнська складова роману.	2 год
11.	Еліас Канетті, роман «Засліплені». Проблема нездатності людей порозумітися («соціальна сліпота»). Використання автором техніки «акустичної маски».	2 год
12.	Герман Гессе, романи "Степовий вовк", "Гра в бісер".	2 год
13.	Неореалізм. Психологізм як визначальна риса неореалістичної літератури. Еріх Марія Ремарк, його романи про "втрачене покоління" ("На західному фронті без змін", "Три товариші"). Йозеф Рот, роман «Втеча без кінця». Одержимість героїв Й.Рота «скепсисом метафізичної мудрості». Військова проза Ернста Юнгера. Зб. «Вогонь і кров» Ганс Фаллада – «Достоевський без метафізики», роман «Маленька людина, що далі?» Ліон Фейхтвангер «Успіх».	2 год
14.	Екзистенціалізм. Ганс Еріх Носсак. Роман «Некійя» (1947), пронизаний апокаліптичною символікою, пов'язаною із міфологічними асоціаціями. Повість «Загибель» із збірки «Інтерв'ю зі смертю» (1948). Інтерпретації в дусі екзистенціалістської філософії сюжетів античних міфів в новелах-притчах «Орфей і...» (1948), «Кассандра» (1948) та ін. Близькість з філософією екзистенціалізму через атмосферу «буття в смерті», образ героя, котрий перебуває на межі двох світів і йде «навчатися до смерті», уявлення про «інтерв'ю зі смертю» як єдине джерело справжнього знання.	2 год
всього		28 год

№	Теми та плани семінарських занять	
1.	<p>Імпресіоністична новела (Артур Шніцлер, Петер Альтенберг).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Імпресіоністична манера оповіді. - Мотив смерті, неосяжної таємниці людської душі у новелах Шніцлера («Прощання», «Смерть», «Мертві мовчать»). - «Лейтенант Густль» - новела-монолог. - Фрейдистські мотиви у новелі «Сон». - Повість «Повернення Казанови». - Тема взаємостосунків митця і суспільства і світу жіночої психіки – основні у прозі Петера Альтенберга (зб. «Як я це бачу», «Казки життя»). Альтенберг – мініатюрист <p>Література: Затонский Д.С. Австрийская литература в XX столетии. - М., 1985. Зимомря І. Австрийська література: моделі рецепції тексту. Монографія. – Дрогобич-Тернопіль: Просвіт, 2009. – 215 с. Бродська О.Артур Шніцлер: стилістика творчості / Новітня філологія. –</p>	2 год

	<p>Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П.Могили, 2007.- №8 (28).- С.102-113.</p> <p>Павлова Н.С. Природа реальності в австрійській літературі.- М.: Язика славянської культури, 2005.</p> <p>Коршунова Л. Артур Шніцлер і Зигмунд Фрейд: письменники і психологи в контексті австрійської культури: автореф. дис.канд.філол.наук.- Іваново, 2008.</p> <p>Мегела І. Маскарад прихованих бажань. Психологічний аналіз «Траумновели» Артура Шніцлера. Ейдоси літературознавчого дискурсу.- Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. –С.3909-320.</p> <p>Мегела І. Ілюзія і реальність: комедія життя і «гра в життя» у творчості Артура Шніцлера // Артур Шніцлер. Передбачення долі / Переклад, передмова та примітки Івана Мегели. – Чернівці: Вид.газети «Молодий буковинець», 2001.</p> <p>Андрієвська В.М. Рефлексія танатологічних мотивів у новелістиці Артура Шніцлера //Філологічні трактати. - 2011. – Т.3, - №1. – С.49-55.</p> <p>Bahr Hermann. Philosophi des Impressionismus //Hermann Bahr. Dialog vom Tragischen. - Weimar: VDG , 2010.</p>	
<p>2.</p>	<p>Проза С.Цвейга.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Власна модель новели («Амок», «24 години із життя жінки», «Лист незнайомки», «Гувернантка», «Сум'яття почуттів»). - Літературні біографії («Зіркові часи людства», «Тріумф і трагедія Еразма Роттердамського). - Роль монолога у новелі Цвейга. - Роман «Нетерпіння серця». Імпсоналізм прози. <p>Література:</p> <p>Затонський Д. Стефан Цвейг – учорашній і сьогоднішній / Д.Затонський // Цвейг. Лист Незнайомі.- Харків:Фоліо, 2010.</p> <p>Сучков Б. Лици времени: Ф. Кафка, С. Цвейг, Г.Фаллада, Л.Фейхтвангер, Т.Манн. Статті о письменниках и литературном процессе. – М.,1976.</p> <p>Цвейг С. Статті, ессе : Вчерашний мир; Воспоминание европейца. – М.:Радуга,1987.</p> <p>Евласьев А.Психологическая концепция Зигмунда Фрейда и творчество Стефана Цвейга: дис. канд.. филос.наук. - М.,2002.</p>	<p>2 год</p>
<p>3.</p>	<p>Райнер Марія Рільке.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поєднання поетичного та прозаїчного реєстрів у новелістиці письменника («Пісня про любов і смерть корнета Кристофа Рільке», «Той, що переміг дракона»). - Роман «Записки Мальте Лаурідса Брігге»: поєднання реалістичної, імпресіоністичної, неоромантичної, експресіоністичної манер письма. <p>Література:</p> <p>Волощук Є. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури ХХ ст. у ліриці Р.М.Рільке, прозі Т.Манна, драматургії М.Фріша : // Дис... д-ра філол. наук / Є.В.Волощук. – К., 2009. – 416 с.</p> <p>Степанова Е. Проза Р.М.Рильке: проблема героя и поэтики. – М.:МПУ, 2004.</p> <p>Ханмурзаев К.Г. Романическая традиция в романе Р.М.Рильке «Записки Мальте Лауридса Бригге» // Литература ХХ века: итоги и перспективы изучения. – М.,2007. –С.133-139.</p> <p>Шумакова М.В. О форме «Записок Мальте Лауридса Бригге» Райнера Марии Рильке //Известия РГПУ им.Герцена. – 2008. - №67.</p>	<p>2 год</p>

4.	<p>Густав Майрінк.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Роман «Голем» - втілення різних аспектів езотеричних знань і містичних вчень. - Багатовимірність художньої форми та філософського змісту романів Майрінка. <p>Література: Кузьменков А. Густав Майринк и человек пробужденный // Майринк Г. Собрание сочинений: В 4-х т. Т.1 – М., 2009.- С.5-30. Юнг К.Г. Психология и алхимия.- М.: Рефл-бук, Ваклер, 2008. Bernhard A. Gustav Meyrinks «Der Golem» – Untersuchungen zur Erzählungsstruktur. – Frankfurt am Main, 1992.</p>	2 год
5.	<p>Роберт Музиль.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Музиль – майстер психологічного аналізу. «Душевні смуті вихованця Терлеса». Цикл новел «Три жінки». - «Людина без властивостей». Новий тип романного героя. Експресіоністська поетика. Проблема випробовування «негативними величинами». <p>Література: Затонский Д. Роберт Музиль и его роман «Человек без свойств» //Музиль Р. Человек без свойств. – М.. 1984. Хильшер Э. Поэтические картины мира: Генрих Манн, Томас Манн, Герман Гессе, Роберт Музиль, Лион Фейхтвангер. - М.:Худ. лит., 1979. Альберт Карельский. Утопии и реальность // Роберт Музиль. Малая проза. Избранные произведения в двух томах. Роман. Повести. Драммы. Эссе. / Пер. с нем., пред. А. Карельского, сост. Е. Кацевой . - М.: "Канонпресс-Ц", "Кучково поле", 1999. - Том 1.</p>	2 год
6.	<p>Альфред Деблін.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфіка техніки «потоків свідомості» у романі «Берлін. Олександрплац». - Використання елементів натуралізму, реалізму, символізму, футуризму, експресіонізму. - Тема дії і пасивного споглядання. - Інтертекстуальність в романі. <p>Література: Павлова Н.С. Типология немецкого романа 1900-1945. - М., 1982. Фурсенко А.М. Роман А. Деблина «Берлин.Александрплац,» и литературная ситуация в Германии конца 20-х – начала 30-х гг.: автореферат дис. кандидата филологических наук:10.01.05.-М.,1984.-24 с. Becker H. Untersuchungen zum epischen Werk A.Döblins (Am Beispiel seines Romans Berlin.Alexanderplatz). Marburg 1962. Alfred Döblin: Leben und Werk in Erzählungen und Selbstzeugnissen. Düsseldorf: Artemis & Winkler, 2006. Voss D. Strome und Steine: Studien zur symbolischen Textur des Werkes von Alfred Döblin.Wursburg, 2000. Sander G. Alfred Döblin.Stuttgart: Reclam, 2001.</p>	2 год
7	<p>Герман Брох.</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Смерть Вергілія». Особливості «поліісторичного» роману Броха та його «теорія цінностей». - Християнська складова роману. 	2 год

	<p>- Просторово-часова організація роману. - Хвилеподібний, «музичний» рух оповіді; цілісність ліричного монологу.</p> <p>Література: Затонский Д.С. Австрийская литература в XX столетии. - М., 1985. Затонский Д. Искатель Герман Брох // Брох Г. Избранное.- М.:Радуга,1990.</p> <p>Ерохин А.В. Эволюция жанра романа в позднем творчестве Германа Броха: автореферат дис. кандидата филологических наук:10.01.05/МГУ.-М.,1990.-24</p> <p>Broch H. Denkerische und dichterische Erkenntnis / Hermann Broch // Broch H. Kommentierte Werkausgabe. – Band 9/2 : Schriften zur Literatur 2. Theorie ; [Hrsg. von P. M. Lützeler]. Dichter wider Willen.Einführung in das Werk von Hermann Broch. Zurich,1958.</p>	
--	--	--

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Види робіт	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Семінарські заняття	7	5	35
Самостійне письмове дослідження (есей)	1	20	20
Фронтальне опитування	1	5	5
Іспит	1	40	40
Разом			100

Тексти для обов'язкового прочитання:

Артур Шніцлер. Тереза. Історія однієї жінки. Новела про сні (Траумновел). Прощання. Смерть. Мертві мовчать. Лейтенант Густьль. Повернення Казанови. Сопілка пастуха. Петер Альтенберг. Віденські етюди. Зб. «Як я це бачу», «Казки життя».

Гуго Гофмансталь. Казка 672 ночі. Лицарська історія. Лист лорду Чандосу.

Стефан Цвейг. Нетерпіння серця. Амок. 24 години із життя жінки. Лист незнайомки.

Гувернантка. Сум'яття почуттів. Зіркові часи людства. Тріумф і трагедія Еразма Роттердамського.

Р.М.Рільке. Записки Мальте Лаурідса Бригге. Пісня про любов і смерть корнета Кристофа Рільке. Той, хто перемиг дракона.

Густав Майрінк. Голем.

Альфред Деблін. Берлін. Олександрплац.

Т.Манн. Будденброки. Чарівна гора. Доктор Фаустус. Новели.

Ф.Кафка. Процес. Замок. Новели.

Р.Музіль. Людина без властивостей. Душевні смути вихованця Терлеса. Цикл новел «Три жінки».

Йозеф Рот. Втеча без кінця.

Ернст Юнгер. Зб. Вогонь і кров.

Ганс Фаллада. Маленька людино, що далі?

Ліон Фейхтвангер. Успіх.

Герман Брох. Смерть Вергілія.

Еліас Канетті. Засліплені.

Г.Гессе. Степовий вовк. Гра в бісер.

Ганс Еріх Носсак. Роман «Некійя». Повість «Загибель».

Теми (орієнтовні) для письмових самостійних досліджень:

*Можна обрати власну тему, але її обов'язково треба узгодити з викладачем до 10-го тижня. Теми у всіх мають бути різні. Можливо, щоб 2 студенти обрали ту саму тему, але вони повинні її виконувати на матеріалі різних художніх текстів

Вимоги до оформлення

Структура роботи:

- Вступ (обґрунтування вибору теми й матеріалу дослідження, мета й завдання роботи, об'єкт, предмет, методи, матеріал дослідження).
- Опис результатів дослідження. Обов'язковим є використання посилань та цитувань художніх текстів.
- Висновки (узагальнення результатів дослідження, перспективи дослідження).
- Список використаних джерел
- Додатки (за потреби)

Технічні вимоги: Times New Roman 14 кегль, відступ 1,5, без інтервалів між абзацами. Роздруковану копію здають на занятті, електронну надсилають на адресу yuliia.horidko@ukma.edu.ua

Образ Відня в новелістиці А.Шніцлера.

Танатологічні мотиви у новелістиці А.Шніцлера.

Фрейдівські мотиви у новелістиці А.Шніцлера та С. Цвейга.

Новела Стефана Цвейга: традиції та новаторство.

Роль монолога у новелі С.Цвейга.

Конфлікт моралі і політики в історичних творах С.Цвейга.

«Внутрішній простір» лірико-психологічного роману Р.М.Рільке «Записки Мальте Лаурідса Брігге».

Поєднання поетичного та прозаїчного реєстрів художньої мови у новелістиці Р.М.Рільке.

Художня та змістова багатомірність роману Майрінка «Голем».

Кохання як ініціація в романі Г.Майрінка «Голем».

Тайнопис Франца Кафки.

Інтертекстуальність романів Ф.Кафки.

Притчевість сюжетних і мовних ситуацій у романах Кафки.

Прийоми деконструювання картини світу у прозі Ф.Кафки.

Роберт Музіль «Людина без властивостей» - нова в літературі ХХ ст. концепція героя.

Основні принципи оповіді в романі А.Дебліна «Берлін. Александрплац».

Проблема пасивності споглядання і активності дії в романі А.Дебліна «Берлін. Александрплац».

А.Деблін «Берлін. Александрплац»: німецький варіант «літератури потоку свідомості».

Взаємодія різних культурних парадигм і моделей реальності у романному просторі Т.Манна.

Лейтмотиви як композиційний механізм, що реалізує психологічну суперструктуру в романі Т.Манна «Чарівна гора».

Поетика міфологізування в романі «Чарівна гора» Т.Манна.

Томас Манн, «Доктор Фаустус»: фаустівський сюжет як спосіб «прочитання» історії.

Герман Гессе: "шлях у глибину" -- роман "Степовий вовк".

"Гра в бісер" — вершина інтелектуальної прози ХХ ст.

Герой роману Р. Музіля «Людина без властивостей».

Особливості «поліісторичного» роману Броха (на прикладі роману «Смерть Вергілія»).

Уявлення про «інтерв'ю зі смертю» як єдине джерело справжнього знання у повісті Ганса Еріха Носсака «Загибель».

Стилістичний прийом «акустичної маски» в романі Еліаса Канетті «Засліплені».

Вимоги і критерії оцінювання

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт відбувається відповідно до таких критеріїв:

Види робіт	Критерії оцінювання
Усна відповідь на семінарі	<p>5 балів. Студент демонструє бачення історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних звязків; уважне прочитання художнього тексту, належний рівень знань і розуміння проблематики та поетики твору; опрацював основну й додаткову літературу; виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Здійснює науковий аналіз літературного матеріалу, інтерпретує та структурує його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулює узагальнення на підставі самостійно опрацьованих даних.</p> <p>4-3 бали. Студент демонструє уважне прочитання художнього тексту, достатній рівень знань і розуміння проблематики та поетики твору, бачення історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних звязків; опрацював основну й додаткову літературу; виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення та вміє застосовувати різні методики аналізу художнього тексту. Проте робить незначні фактологічні помилки, подекуди некоректно інтерпретує факти індивідуального стилю тощо.</p> <p>2-1 бали. Студент демонструє поверхнєве знання художнього тексту, неглибоке розуміння проблематики твору, не опрацював додаткову літературу, його відповідям притаманний здебільшого репродуктивний характер, відповідь містить фактологічні неточності, неправильну інтерпретацію літературознавчих фактів, необґрунтовані судження.</p>
Самостійне письмове дослідження	<p>20 балів. Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє належний рівень теоретичної підготовки й розуміння теми, уміння правильно формулювати мету роботи, виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного літературознавчого аналізу, систематизації текстового матеріалу й послідовної реалізації поставленої мети. Обрано оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного літературного матеріалу. Роботу оформлено відповідно до вимог.</p> <p>19-10 балів. Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатній рівень теоретичної підготовки й розуміння теми, уміння правильно формулювати мету роботи. Виклад має логічний і послідовний характер, однак, тема розкрита не достатньо глибоко, думки не завжди підтверджуються цитатним матеріалом із художнього тексту. Окремих частинам викладу бракує аналітичного характеру, поставлена мета не цілком реалізована.</p> <p>9-1 балів. Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатній рівень теоретичної підготовки, однак, роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить некоректну інтерпретацію літературного тексту та/або</p>

	<p>необґрунтовані судження, поставлена мета не реалізована або неправильно визначено мету роботи.</p> <p>0 балів. Завдання не виконане у визначений викладачем термін або виконане з порушенням норм академічної доброчесності.</p>
Фронтальне опитування	<p>5 балів. Студент демонструє глибоке розуміння історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних зв'язків; уважне прочитання художніх текстів, належний рівень знань і розуміння проблематики та поезики творів. Здійснює науковий аналіз літературного матеріалу, інтерпретує та структурує його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулює узагальнення на підставі самостійно опрацьованих даних. Розуміється на стильових домінантах вивчених художніх напрямів та течій.</p> <p>4-3 бали. Студент демонструє уважне прочитання художнього текстів, достатній рівень знань і розуміння проблематики та поезики творів, бачення історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних зв'язків; опрацював основну й додаткову літературу; виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення та вміє застосовувати різні методики аналізу художнього тексту. Проте робить незначні фактологічні помилки, подекуди некоректно інтерпретує особливості вивчених художніх стилів тощо.</p> <p>2-1 бали. Студент демонструє поверхнєве знання художніх текстів, подекуди не бачить історичних, культурних контекстів, не опрацював додаткову літературу, його відповідям притаманний здебільшого репродуктивний характер, відповідь містить фактологічні неточності, неправильну інтерпретацію літературознавчих фактів, необґрунтовані судження.</p>
Іспит	<p>40 балів. Студент дає відповідь на обидва запитання, доступно й аргументовано пояснює сутність конкретних літературознавчих явищ і проблем. Демонструє засвоєні нові теорії, концепції, прогресивні методики дослідження, що народжуються як у галузі літературознавства, так і на межі різних гуманітарних наук. Демонструє бачення історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних зв'язків; розуміється на модерних стилях та жанрах. Показує глибоке знання вивчених художніх текстів.</p> <p>39-20 балів. Студент дає відповідь на обидва запитання, доступно й аргументовано пояснює сутність конкретних літературознавчих явищ і проблем. Демонструє бачення історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних зв'язків; розуміється на модерних стилях та жанрах. Однак, допускає неточності, некоректності, фактологічні помилки.</p> <p>19-1 балів. Дає відповідь лише на одне запитання або неглибокі відповіді на обидва запитання. Демонструє поверхнєве знання художніх текстів. Не бачить історичних, культурних, мистецьких контекстів, інтертекстуальних перегуків, типологічних зв'язків; не розуміється на модерних стилях та жанрах.</p>

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	екзамен	залік	
91 – 100	відмінно	зараховано	A
81 – 90	добре	зараховано	B
71 – 80	добре	зараховано	C
66 – 70	задовільно	зараховано	D
60 – 65	задовільно	зараховано	E
30 – 59	незадовільно	не зараховано	F
1 – 29	неприйнятно	не зараховано	FX

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року) https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumentynaukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iaкости-osvitnoi-diialnosti-ta-iaкostivyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

- Затонський Д. Шлях через ХХ століття. Статті про німецькомовні літератури . – К., 1978
- Затонский Д.С. Австрийская литература в ХХ столетии. - М., 1985.
- Павлова Н.С. Типология немецкого романа 1900-1945. - М., 1982.
- Павлова Н.С. Природа реальности в австрийской литературе.- М.: Языки славянской культуры, 2005.
- Зарубежная литература ХХ века: Учебное пособие для студентов высш. учеб. завед' В.М. Толмачев, В.Д. Седельник, Д.А. Иванов и др; под ред. В.М.Толмачева. - М.: Изд. Центр «Академия», 2003.
- История зарубежной литературы ХХ века / Под ред. Л.Г.Андреева. - М, 1998.
- История зарубежной литературы конца XIX - начала ХХ века / Под ред. Л.Г.Андреева. - М., 1978.
- История зарубежной литературы ХХ века (1871 -1917)/ Под ред. В.Н.Богословского, З.Т.Гражданской. - М., 1989.
- История зарубежной литературы (вторая половина XIX - начало ХХ века): Учебное пособие. - Минск, 1997.
- Теорія літератури. О.Галич, В.Казаринов, Є.Васильєв. -К, 2001.
- Культурологія. ХХ век. Словарь.- С.-П., 1997 (Гл.редактор, сост. А.Я.Левит).
- Затонский Д.В. Искусство романа и ХХ век. - М., 1973.
- Карельский А. От героя к человеку: Два века западноевропейской литературы.-М., 1990.
- Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили. -К., 1985,
- Андреев Л.Г. Импрессионизм. - М., 1980.

Андреев Л.Г. Новое мироощущение австро-немецкого импрессионизма // Андреев Л.Г. Импрессионизм. - М., 1980.

Архипов Ю. Австрийская новелла XX века. – М.: Худ.лит., 1991.

Волков Е. Немецкий натурализм: Роман. Повесть. Новелла. - Иваново, 1980.

Антологія австрійської прози початку XX століття / Пер.: І. Андрущенко та ін. Київ : Темпора, 2014. 448 с.

Австрійська читанка: Антологія австрійської літератури XX ст. / [автор передм. Антон Тусвальднер, пер. з нім. Володимир Кам'янець]. – Львів : Літопис, 2005. – 366 с.

Е.М. Нечипорук. Литература Австрии и Швейцарии: 1917-1945

Додаткова література:

Шпенглер О. Закат Европы. – М.: Мысль, 1993.

Сумерки Богов/Ф.Ницше, З.Фрейд, Э.Фромм, А.Камю, Ж.П.Сартр.-М.: Политиздат, 1989.

Подорога В. Выражение и смысл. Ландшафные миры философии: Киркегор, Ницше, Хайдеггер, Марсель Пруст, Франц Кафка. – М., 1995.

Сучков Б. Лики времени: Ф. Кафка, С. Цвейг, Г.Фаллада, Л.Фейхтвангер, Т.Манн. Статьи о писателях и литературном процессе. – М., 1976.

Е. Мелетинский. «Антитеза: Джойс и Томас Манн»

Шорске К. Э. Вена на рубеже веков. Политика и культура. -СПб: Изд-во Н.Новикова, 2001.

Джонстон У. М. Австрийский Ренессанс: Интеллектуальная и социальная история Австро-Венгрии 1848—1938 гг. - М.: Московская школа политических исследований, 2004.

Великовский С.И. В поисках утраченного смысла,- М., 1979.

Австрійська читанка: Антологія австрійської літератури XX ст. / [автор передм. Антон Тусвальднер, пер. з нім. Володимир Кам'янець]. – Львів : Літопис, 2005. – 366 с. Серія: Філологія. Соціальні комунікації Випуск 22 32 .

Волощук Є. Духовно-естетичні тенденції німецькомовної модерністської літератури XX ст. у ліриці Р.М.Рільке, прозі Т.Манна, драматургії М.Фріша : // Дис... д-ра філол. наук / Є.В.Волощук. – К., 2009. – 416 с.

Зимомря І. Австрійська література: моделі рецепції тексту. Монографія. – Дрогобич Тернопіль: Просвіт, 2009. – 215 с.

Лейтес Н. С. Немецкий роман 1918 – 1945 годов. — Пермь, 1975.

Можагунян С. О модернизме. — М., 1970. — С. 34.

Руднев В. П. Словарь культуры XX века. — М.: Аграф, 1999.

Рымарь Н. Т. Современный западный роман. — М., 1978 .

Затонський Д. Стефан Цвейг – учорашній і сьогоднішній / Д.Затонський // Цвейг. Лист Незнайомі.- Харків:Фоліо, 2010.

Цвейг С. Статьи, эссе : Вчерашний мир; Воспоминание европейца. – М.:Радуга, 1987.

Цвейг С. Зигмунд Фрейд // Цвейг С. Вчерашний мир.- М.:Радуга, 1991.

Евласьев А. Психологическая концепция Зигмунда Фрейда и творчество Стефана Цвейга: дис. канд. филос. наук. - М., 2002.

Оніщенко О.І. Стефан Цвейг: Психологічний проект //Гуманітарний часопис. – 2007. - №1. – С.38

Архипов Ю.И. Гуго фон Гофмансталь: поэзия и жизнь на рубеже веков // Гуго фон Гофмансталь.Избранное.- М: Искусство,- 1995. -С. 6-43.

Бродська О. Артур Шніцлер в оцінках, відгуках, інтерпретаціях.// Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного ун-ту ім.Ушинського: збірник наукових праць.Серія Лінгвістичні науки. Випуск.85. – Одеса, 2011.

- Бродська О. Творчість Артура Шніцлера: контекст австрійсько-українських взаємодій: Автореф. Дис. Філол. Наук:10.01.05.КНУ ім. Т.Шевченка, 2011. - 21 с.
- Архипов Ю.И. Мифы и сны Гуго фон Гофмансталя // Театр. - 1988.- N 12.- С. 129-142.
- Цветков Ю.Л. Поэтология молодого Гуго фон Гофмансталя // Вестник Ивановского государственного университета. Сер. Филология. Вып. 1. Иваново, - 2000.- С. 54 -68.
- Цветков Ю.Л. Романтические и символические черты эстетики Гуго фон Гофмансталя // Национальная специфика произведений зарубежной литературы XIX-XX вв. Проблемы реализма.- Иваново, 1996.- С.76- 88.
- Коршунова Л. Артур Шницлер и Зигмунд Фрейд: писатели и психологи в контексте австрийской культуры: автореф. дис.канд.филол.наук.- Иваново, 2008.
- Мегела І. Ілюзія і реальність: комедія життя і «гра в життя» у творчості Артура Шніцлера // Артур Шніцлер. Передбачення долі./Переклад, передмова та примітки Івана Мегели. – Чернівці: Вид.газети «Молодий буковинець», 2001.
- Андрієвська В.М. Рефлексія танатологічних мотивів у новелістиці Артура Шніцлера //Філологічні трактати. - 2011. – Т.3, - №1. – С.49-55.
- Степанова Е. Проза Р.М.Рильке: проблема героя и поэтики. – М.:МПГУ, 2004.
- Ханмурзаев К.Г. Романтическая традиция в романе Р.М.Рильке «Записки Мальте Лауридса Бригге» // Литература XX века: итоги и перспективы изучения. – М.,2007. – С.133-139.
- Шумакова М.В. О форме «Записок Мальте Лауридса Бригге» Райнера Марии Рильке //Известия РГПУ им.Герцена. – 2008. - №67.
- Кузьменков А. Густав Майринк и человек пробужденный // Майринк Г. Собрание сочинений: В 4-х т. Т.1 – М.,2009.- С.5-30.
- Юнг К.Г. Психология и алхимия.- М.: Рефл-бук, Ваклер, 2008.
- Волощук Ё. "Вот как мы заблудились" (художественная реальность притчи Ф.Кафки "Железнодорожные пассажиры".) // Вікно в світ.-№2.- 1998.
- Франц Кафка // Вікно в світ.- №1.- 1998.
- Давид К. Франц Кафка,- Харьков : Фолио, 1998.
- Бланшо М. От Кафки к Кафке. – М.: Логос,1998.
- Мелетинский Е. «Мифологизм» Кафки // Поэтика мифа.- М., 2006
- Альберт Карельский. Утопии и реальность // Роберт Музиль. Малая проза. Избранные произведения в двух томах. Роман.Повести. Драммы. Эссе. / Пер. с нем., пред. А. Карельского, сост. Е. Кацевой . - М.: "Канонпресс-Ц", "Кучково поле", 1999. - Том 1.
- Седельник В. Д. Герман Гессе и швейцарская литература. — М., 1970.
- Березина А. Г. Герман Гессе. — Ленинград, 1976.
- Панов А.А. Миф в прозе немецкого экзистенциализма (Г.Казак, Г.Э. Носсак); Дис....канд.филол. наук.- М., 2005.
- Затонский Д. Искатель Герман Брох // Брох Г. Избранное.- М.:Радуга,1990.
- Аверинцев С. Два века с Вергилием.
- Затонский Д. Роберт Музиль и его роман «Человек без свойств» //Музиль Р. Человек без свойств. – М.. 1984.
- Хильшер Э.Поэтические картины мира: Генрих Манн, Томас Манн, Герман Гессе, Роберт Музиль, Лион Фейхтвангер.- М.:Худ. лит., 1979.
- Затонський Д. Еліас Канетті, автор «Засліплення» // Канетті Е. Засліплення.- К.: Юніверс, 2003.- С.5-23.
- Шастина Е.М. «Распавшийся мир Э.Канетти // Филологические науки. Вопросы теории и практики.-Тамбов: Грамота, 2012.-№3.- С.105-108.
- Акинданова Т.А., Бердюгина Л.А. "Новые грани старых иллюзий".- М.,1984.- С.133-221.
- Жеребин А. И. Абсолютная реальность: «Молодая Вена» и русская литература.- М.: Языки славянской культуры, 2009.
- Семеняка О.Технічна битва й історична трансценденція: Про що військова проза Ернста Юнгера // Ернст Юнгер .Вогонь і кров.- К.:Пломінь, 2018.

Гофмансталь Г. фон. О книге Петера Альтенберга «Как я это вижу». Харьков : Печатное искусство, 1910. 16 с.
Дзюба Т. Австрійська Літературна творчість на сторінках української періодики кінця XIX — початку XX століть // Wiener Slavistisches Jahrbuch. 2005. Vol. 51. P. 241–248.
Жеребин А. Вертикальная линия: Венский модерн в смысловом пространстве русской культуры Санкт-Петербург : Издательство имени Н. И. Новикова, 2011. 536 с.
Прадивлянная Л. Семантика цвето- и светообозначений в портретах Петера Альтенберга // Мова і культура. 2012. Т. 6. Вип. 15. С. 68–73.
Жеребин А. Утопия австрийского модерна // Вестник Европы. 2014. URL: <http://magazines.russ.ru/vestnik/2014/39/35zh.html>

Георг Гайм. Злодій / переклад з німецької Ольги Свиріпи. — Івано-Франківськ: Видавництво «П'яний корабель», 2017. — 80 с.

Георг Гайм. Небесна трагедія / переклад з німецької Максима Солодовника. — Полтава: Видавництво «Eisenturm», 2018. — 70 с. [1]

Георг Гайм. Umbra Vitae / переклад з німецької Максима Солодовника. — Полтава: Видавництво «Eisenturm», 2018. — 66 с

Rieckmann J. Aufbruch in die Moderne. Die Anfänge des Jungen Wien. Österreichische Literatur und Kritik im Finde siecle. Königstein: Athenäum, 1985

Segel H.B. The Vienna coffeehouse wits, 1890—1938. West Lafayette: Purdue UP, 1993

Lorenz D. Wiener Moderne. Stuttgart: Metzler, 1995

Andreotti, Mario: Moderne Literatur. Neue Wege in der Textanalyse. Bern/ Stuttgart, 1990, S. 13.

Grimminger R./ J. Murašov/ J. Stückrath: Literarische Moderne, Hamburg, 1994, S. 398. Texte, Themen und Strukturen. Düsseldorf, 1992.

Bahr Hermann. Philosophi des Impressionismus //Hermann Bahr. Dialog vom Tragischen. - Weimar: VDG , 2010.

Broch H. Hofmannsthal und seine Zeit; eine Studie. — München: R. Piper, 1964 (англ. изд. 1984).

Mayer M. Hugo von Hofmannsthal. — Stuttgart: Metzler, 1993.

Koopman H. Der klassisch-moderne Roman in Deutschland: Thomas Mann, Alfred Döblin, Hermann Broch. Stuttgart: W. Kohlhammer, 1983. Zweig F.M. Stefan Zweig: Eine Bildbiographie /München: Kindler, 1961.

Alfred Döblin: Leben und Werk in Erzählungen und Selbstzeugnissen. Düsseldorf: Artemis & Winkler, 2006

Voss D. Strome und Steine: Studien zur symbolischen Textur des Werkes von Alfred Döblin. Wursburg, 2000.

Sander G. Alfred Döblin. Stuttgart: Reclam, 2001.

Hesse, Hermann: Der Steppenwolf. Frankfurt am Mein, 1972.

Bernhard A. Gustav Meyrinks «Der Golem» – Untersuchungen zur Erzählungsstruktur. – Frankfurt am Main, 1992.

Broch H. Denkerische und dichterische Erkenntnis / Hermann Broch // Broch H. Kommentierte Werkausgabe. – Band 9/2 : Schriften zur Literatur 2. Theorie ; [Hrsg. von P. M. Lützelner]. – Frankfurt am Main : Suhrkamp Verlag, 1975. – S. 43–52.

Орієнтовні запитання до іспиту:

1. Власна модель новели С.Цвейга («Амок», «24 години із життя жінки», «Лист незнайомки», «Гувернантка», «Тріумф і трагедія Еразма Роттердамського»).

2. Роль монолога у новелі Цвейга.
3. Роман «Нетерпіння серця» С.Цвейга. Імпсоналізм прози.
4. Імпресіоністична австрійська новела (Артур Шніцлер, Петер Альтенберг). Імпресіоністична манера оповіді.
5. Мотив смерті, неосяжної таємниці людської душі у новелах А.Шніцлера («Прощання», «Смерть», «Мертві мовчать»).
6. «Лейтенант Густль» А.Шніцлера - новела-монолог.
7. Фрейдистські мотиви у новелі «Сон» А.Шніцлера.
8. Тема взаємостосунків митця і суспільства і світу жіночої психіки – основні у прозі П.Альтенберга (зб. «Як я це бачу», «Казки життя»).
9. Райнер Марія Рільке. Поєднання поетичного та прозаїчного реєстрів у новелістиці письменника («Пісня про любов і смерть корнета Кристофа Рільке», «Той, що переміг дракона»).
10. Роман Р.М.Рільке «Записки Мальте Лаурідса Брігге»: поєднання реалістичної, імпресіоністичної, неоромантичної, експресіоністичної манер письма.
11. Густав Майрінк. Роман «Голем» - втілення різних аспектів езотеричних знань і містичних вчень. Багатовимірність художньої форми та філософського змісту роману.
12. Франц Кафка. Своєрідність романної реальності («Процес», «Замок»).
13. Інтертекстуальність романів Кафки. Тайнопис письменника-експресіоніста.
14. «Людина без властивостей» Роберта Музіля. Новий тип романного героя.
15. Альфред Деблін. Специфіка техніки потоку свідомості у романі «Берлін. Олександрплац». Тема дії і пасивного споглядання.
16. Е.М.Ремарк, "На західному фронті без змін", "Три товариші". Тема «втраченого покоління».
17. Йозеф Рот: проблема «втечі без кінця» в однойменному романі.
18. Неореалістичний роман Ганса Фаллади, «Маленька людина, що далі?»
19. Ліон Фейхтвангер. Роман «Успіх». Антивоєнна проблематика.
20. Т.Манн. Інтелектуальний роман як тенденція мистецтва до перетворення в художньо-практичний вид філософування. Роман-міф «Чарівна гора».
21. Т.Манн, «Доктор Фаустус»: фаустівський сюжет як спосіб інтерпретації історії.
22. Герман Брох, «Смерть Вергілія». Особливості «поліісторичного» роману Броха та його «теорія цінностей».
23. Просторово-часова організація роману Броха «Смерть Вергілія». Хвилеподібний, «музичний» рух оповіді; цілісність ліричного монологу.
24. Еліас Канетті. Роман «Засліплені». Проблема нездатності людей порозумітися («соціальна сліпота»).
25. Використання Е.Канетті техніки «акустичної маски» у романі «Засліплені». Стирання меж між реальним та ірреальним, вигаданим і дійсним, суб'єктивним і об'єктивним як особливість стилістики Канетті.
26. Герман Гессе: "шлях у глибину" -- роман "Степовий вовк".
27. «Гра в бісер» Г.Гессе - вершина західноєвропейської інтелектуальної прози.
28. Екзистенціалізм. Ганс Еріх Носсак. Роман «Некійя». Апокаліптична символіка, пов'язана із міфологічними асоціаціями.
29. Повість «Загибель» Г.Носсака (із збірки «Інтерв'ю зі смертю»). Близькість з філософією екзистенціалізму через атмосферу «буття в смерті».
30. Інтерпретації в дусі екзистенціалістської філософії сюжетів античних міфів в новелах-притчах «Орфей і...», «Кассандра» Г.Носсака.
31. Притчевість сюжетних і мовних ситуацій у романах Кафки.
32. Прийоми деконструювання картини світу у прозі Ф.Кафки
33. А.Деблін «Берлін. Александрплац»: німецький варіант «літератури потоку свідомості».

34. Взаємодія різних культурних парадигм і моделей реальності у романному просторі Т.Манна.
35. Уявлення про «інтерв'ю зі смертю» як єдине джерело справжнього знання у повісті Ганса Ерїха Носсака «Загибель».
36. Конфлікт моралі і політики в історичних творах С.Цвейга.
37. «Внутрішній простір» лірико-психологічного роману Р.М.Рільке «Записки Мальте Лаурідса Брігге».
38. Естетичний феномен літератури німецького модернізму. Вплив А.Шопенгауера, Ф. Ницше, Г.Шпенглера на австрійську та німецьку літературу.
39. Образ Відня в новелістиці А.Шніцлера.
40. Основні принципи оповіді в романі А.Дебліна «Берлін. Олександрплац».
41. Прийом «випробовування негативними величинами» у повісті Музіля «Душевні смутки вихованця Терлеса».
42. Християнська складова у романі Г.Броха «Смерть Вергілія»
43. Проблема інтертекстуальності у романі А.Дебліна «Берлін. Олександрплац».
44. Роман-апокриф (за творчістю Г.Е.Носсака).

Затверджено на засіданні кафедри літературознавства НаУКМА (Протокол№7 від 31.08.2020).